

УДК 81'38:42

Ольга ЛИНТВАР

ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ ЯК ПРЕДМЕТ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

У статті йдеться про передумови і причини виникнення нового напрямку наукового дослідження – лінгвостилістичного аналізу художнього тексту. Цитати провідних лінгвістів слугують свідченням важливості розгляду мови художнього тексту з позицій стилістичної інтерпретації, адже основною метою лінгвостилістичного аналізу є розгляд художнього тексту як організованої системи мовних засобів, що відображає певний ідейно-тематичний, образний і естетичний зміст тексту. Розглядаються також основні моделі лінгвістичного аналізу, запропоновані різними вченими, які слугують базою для виокремлення лінгвостилістичного тлумачення художнього тексту.

Ключові слова: лінгвостилістика, аналіз художнього тексту, текстоутворюючі категорії, цілісність, зв'язність.

Початок формування основ лінгвостилістичного аналізу художнього тексту було закладено у роботі відомого російського лінгвіста Л. В. Щерби «Опыты лингвистического толкования стихотворений» [15]. Вчений ратував за аналіз, що базувався на винайденні смислових нюансів окремих виразних елементів мови художнього твору в їх тісному зв'язку з особливостями змісту й ідеї тексту. При цьому окремий художній текст ніби виокремлювався дослідником із загального контексту літератури і розглядався у якості іманентного явища.

В. В. Виноградов у Роботі «О языке художественной литературы» обґрунтовує думку про те, що мова художнього твору (ХТ) може розглядатися «проекційним» методом тобто як елемент загального літературно-мовного контексту [6]. У зв'язку з цим, виділяють два типи аналізу мови ХТ: іманентний і проекційний. Зростання інтересу до проблематики лінгвістичного аналізу художнього тексту (Л. а. х. т.) відбувається у 60-ті рр. ХХ ст. Ще в 1962 р. на ІХ міжнародному конгресі лінгвістів відомий лінгвіст Е. Бенвеніст запропонував методи дослідження інформативних і стилістичних можливостей мовних одиниць у художньому тексті. Багатьма вченими ці методи були сприйняті, якщо не повністю, то

як основа для подальшої розробки і розвитку. Схема аналізу Е. Бенвеніста йде від фонологічного рівня через морфемний, морфологічний до лексичного і синтаксичного – від слова, речення, контексту до цілого тексту [3].

У 1960-70-х роках стало цілком зрозуміло, що традиційні методологію та методику лінгвістичного аналізу художнього тексту треба замінити іншими, бо, хоча мовознавство, в цілому, і тоді ще ненароджена лінгвістика художнього тексту, зокрема, мають, на перший погляд, один і той же об'єкт дослідження (слово), предмет вивчення у них різний за своєю сутністю: комунікативно-інформаційна функція слова у першого та естетико-образна у другої. Поступово від мовознавства відбрунькувалася нова філологічна гілка, яка тоді часом називала себе новою наукою, але ще й сьогодні не має точно визначеної назви: «літературознавча стилістика» у В. В. Виноградова, «стилістика декодування» у І. В. Арнольд, «інтерпретація тексту» у В. А. Кухаренко, А. І. Домашнева, «стилістичний аналіз» у М. П. Брандес, «лінгвостилістика», «поетичний дискурс» у інших та ще багато назв.

І все ж найчастіше науку про мовлення художньої літератури називають за терміном академіка АН УРСР Л. А. Булаховського «лінгвостилістикою». Завдяки працям видатних науковців Л. В. Щерби, В. В. Виноградова, Г. О. Винокура, А. А. Реформатського, А. Н Соколова та інших, вона здобула велику популярність. Чимало статей і монографій з лінгвостилістики з'явилося в Україні. Сюди належать роботи І. К. Білодіда, І. Ю. Грицютенка. Доробок учених старшого покоління був збагачений працями українських критиків В. С. Перебийноса, О. П. Воробйової, С. Я. Єрмоленко, І. І. Ковалика, Л. І. Мацько, В. І Карабана, М. А. Жовтобрюха, С. І. Походні, Т. В. Радзівеської, Л. А Білтюк, С. І. Сотникової, Р. П. Зорівчак, К. Я. Кусько, Л. В. Бублейника, А. М. Науменка, О. О. Селіванової та інших.

Значний внесок у теорію лінгвістичного аналізу тексту зробили представники празького лінгвістичного гуртка: Матезіус, Гавранек, Гаузенблаз та інші. Останнім часом роботи французьких, німецьких, голландських та інших теоретиків тексту розширили коло питань, пов'язаних зі структурою, онтологією і параметрами

тексту. Серед них слід згадати таких видатних вчених, як Гіро, Дресслер та інші.

Лінгвістика тексту відрізняється від стилістики тексту, яка розглядає текст у стилістичному аспекті та у співвідношенні з вимогами і законами стилю і сфери спілкування. Стилiстику тексту цікавлять питання: що повідомляється, як, з якою метою [5, с. 15 – 16]. Комунікативна стилістика тексту розглядає стиль автора через його мовленнєво матеріалізований продукт – текст. При цьому стиль автора можна зрозуміти через вивчення стилю художнього твору [4, с. 66].

У 70-ті роки поступово посилюється тенденція до комплексного вивчення літературного твору, коли лінгвістичний аналіз 1) розглядається як складова частина дослідження тексту; 2) охоплює одиниці всіх рівнів мови; 3) здійснюється з врахуванням екстралінгвістичних основ створення тексту; 4) об'єднується з суміжними дисциплінами (історією, культурологією, літературознавством, психологією, теорією комунікації тощо) з метою тлумачення мовних особливостей; 5) виходить на рівень аналізу всього тексту [9]. Саме комплексний аналіз ХТ дав можливість побачити, що взаємодія мовних одиниць у межах тексту носить не випадковий, а цілеспрямований характер: мовна структура твору завжди глибоко продумана автором з погляду найповнішої і найефективнішої реалізації у ній естетичної концепції.

На відміну від літературознавчого аналізу, який вивчає образний та ідейний плани тексту, визначає особливості його взаємодії з культурно-історичним і концептуальним контекстами, предметом Л. а. х. т. є мовна організація тексту, зв'язки одиниць різних рівнів, що в єдності виражають лінію естетичної концепції твору. Тому матеріалом Л. а. х. т. можуть бути: 1) архаїзми й історизми; 2) незрозумілі факти поетичної символіки; 3) незнайомі чи малознайомі читачу діалектизми, професіоналізми, арготизми, жаргонізми, терміни; 4) особливості письменницького слововживання: індивідуально-авторські мовні інновації; 5) ключові слова; 6) тропи; 7) особливості синтаксису; 8) своєрідність композиції; 9) специфіка вживання і зчеплення нейтральних і стилістично забарвлених мовних елементів і структур; 10) особливості мовної організації підтексту;

11) особливості вибору і організації мовного матеріалу – мовленнєва системність; 12) взаємозв'язок мовного і смислового рівнів тексту з погляду повноти вираження авторської концепції тощо [14].

Стосовно останнього різновиду матеріалу лінгвістичного аналізу варто зазначити, що питання про те, як письменник використовує мову при вираженні певного художнього змісту належить до сфери стилістичного аналізу. Але й дослідження естетичної функції мови передбачає єдність лінгвістичного і стилістичного аналізів, створює комплексний лінгвістичний аналіз того, чим і як створюється неповторна оригінальність літературного твору [14, с. 8].

Наведемо з цього приводу думку Л. Щерби: «...стилістично забарвлене слово подібне до краплі фарби, що була додана у склянку чистої води і забарвила її всю». Отже, слово існує в системі, проте воно живе і працює в контексті, де воно входить у мережу взаємопов'язаних, взаємозалежних мовних засобів, передаючи думки, почуття, емоції. У певному контексті нейтральне слово, як елемент цілого, набуває додаткових нюансів значення і стає стилістично маркованим [15, с. 12].

Такої ж думки дотримується М. Бахтін, який пише: «...специфіка художнього тексту не може бути зведена лише до елементів його мовної структури, оскільки немає жодних виключно «поетичних» або «художніх» мовних одиниць самих по собі – вони набувають художності в рамках специфічної художньої діяльності...». За Бахтіним, «...естетичний компонент не є ні поняттям, ні словом, ні зоровим уявленням, а є своєрідним естетичним утворенням, здійснюваним у поезії з допомогою слова, в образотворчих мистецтвах з допомогою зорового сприйняття матеріалу...» [2, с. 52 – 53].

Ми вважаємо, що мова художнього твору є предметом стилістичної інтерпретації, тобто «дослідження значень мовних одиниць, що являють собою об'єктивну реальність, в якій виявляється ідейно-образний зміст, що знаходить свій вираз у незвичайній, відмінній від інших словесних творів формі» [12, с. 4].

На думку І. В. Яковлевої, слова і сполучення слів у художньому тексті ніколи не обмежені своїм прямим значенням – вони взаємопов'язані з іншими словами того ж самого тексту і,

набуваючи різноманітних відтінків значень або нових смислів, сприймаються на рівні цілого [16]. Про це також пише Р. Зорівчак: «...виникнувши на основі першого смислового шару, чуттєво-уявний образ немов звільняється від словесної оболонки й стає рельєфнішим – живим, видимим, відчутним, а далі переходить у другий смисловий шар словесного образу як цілості. Цей новий смисл становить єдине семантичне ціле, що виникає від взаємодії окремих значеннєвих семантичних компонентів та досягає розуму через уяву, виступаючи як спосіб утворення нового смислу, як смисловий шар-посередник, чуттєво-уявний образ є неначе внутрішньою формою словесного образу. На цей двоплановий смисл, утворюючи з ним сплав, звичайно нашаровуються функціонально-стилістична та емоційно-експресивна конотації» [10, с. 219].

Вищезазначене дозволяє зробити висновок, що основним завданням Л. а. х. т. є вивчення мовних засобів різних рівнів у системі певного художнього тексту з погляду їх відповідності задуму автора і його індивідуальної манери писання. При цьому єдність форми і змісту є вихідним методологічним принципом сучасного Л. а. х. т. Пояснювання структурних особливостей тексту необхідно співвідносити із змістовими поняттями і категоріями такими, як тема, ідея, авторський задум, художньо-образна система. Тому основною метою Л. а. х. т. є розгляд художнього тексту як організованої системи мовних засобів, що відображає певний ідейно-тематичний, образний і естетичний зміст тексту.

Л. О. Новіков розрізняє кілька видів аналізу ХТ: 1) лінгвістичний аналіз – розкриття значення різних елементів мови з метою повного розуміння тексту. Цей аналіз, у свою чергу, поділяється на а) елементарний практичний, що слугує для загального тлумачення тексту (пояснення застарілих слів і форм мови) і б) філологічний, що спирається на дані лінгвістичної теорії, системи мови та її історії; 2) стилістичний аналіз – вивчення образних засобів тексту: а) загальномовних і б) авторських; 3) літературознавчий аналіз – дослідження ХТ як продукту національної культури, суспільної думки, твору словесного мистецтва (дослідження зв'язку ХТ з епохою, місцем у літературному процесі і творчості письменника, проблематики,

ідейного змісту, образів, композиції, сюжету. Мови тощо). При цьому Л. а. х. т. спирається, на думку вченого, на принципи, серед яких: 1) розгляд ХТ у триєдиному аспекті: «ідейний зміст – образ – мова». Образ тут є ніби своєрідною діалектичною єдністю різних начал ідейного змісту і мови [11, с. 14]; 2) конкретно-історичний підхід до тлумачення тексту, що спирається на культурно-історичний коментар, який забезпечує глибше розуміння ХТ у контексті того періоду суспільного життя, якому належить досліджуваний твір; 3) розмежування у тексті фактів нормативних, властивих сучасному слововживанню, і різних відхилень від норми, фактів загальномовних й індивідуальних, їх відповідна оцінка; 4) розуміння поетичної мови як особливої форми естетичного усвідомлення дійсності; 5) активна роль читача; 6) єдність різноманітних принципів тлумачення ХТ, схема яких варіюється в залежності від особливостей тексту і мети його аналізу [там само].

Л. Г. Бабенко виділяє такі існуючі основні підходи до вивчення ХТ: 1) лінгвоцентричний підхід: вивчення особливостей функціонування лексичних, фонетичних, граматичних і стилістичних одиниць і категорій; 2) текстоцентричний підхід: текст розглядається як самостійний об'єкт дослідження у його цілісності і завершеності. При цьому актуальними для аналізу є як статичний, так і динамічний аспекти тексту (ХТ аналізується і як результат, і як відображення в ньому процесу творчої діяльності), однак за межами уваги залишаються комунікативний аспект художнього мовлення. ХТ 3) антропоцентричний підхід: інтерпретація ХТ здійснюється із врахуванням позиції автора тексту і його адресата, а також із врахуванням впливу тексту на читача; 4) когнітивний підхід: ХТ – це система вираження знань письменника про дійсність, втілених за допомогою певним чином організованих мовних засобів у художньо-образній системі твору. У межах цього підходу ХТ постає як відображення індивідуально-авторської картини світу. Семантичний простір тексту розглядається як єдність концептуалізованих структур. Поняття концепт є у такому підході ключовим і відображає психічний аспект взаємодії суб'єктів художньої комунікації [1].

Сучасна теорія Л. а. х. т. базується на визнанні складності і багатогранності ХТ як об'єкта дослідження. Відтак,

найтрадиційнішим для лінгвістики є розуміння тексту, яке базується на стратифікаційному підході – текст як система взаємопов'язаних і взаємодіючих рівнів мови. Причому лексичний рівень вважається найвагомим для формування і вираження ідейно-тематичного змісту ХТ. До того ж, текст вважається єдністю трьох рівнів: ідейно-естетичного, жанрово-композиційного і мовного. Виокремлюють також такі рівні ХТ, як естетичний, метричний, метроритмічний, суперсегментний (ритмічний і ритмомелодійний), композиційно-синтаксичний, план фабули, ідей тощо [5]. Узагальнюючи всі існуючі підходи до виділення аспектів вивчення ХТ, можна назвати чотири основних: 1) функціонально-стилістичний; 2) структурно-мовний (лінгвістичний); 3) текстовий (структурно-семантичний); 4) комунікативний, причому лінгвостилістичний аналіз охоплює перші два аспекти цілком і останні два – частково.

В залежності від глибини проникнення у зміст ХТ розрізняють три види лінгвістичного аналізу: 1) лінгвістичний коментар; 2) повний порівневий і частковий лінгвістичний аналіз; 3) лінгвопоетичний розбір тексту [5]. При цьому, за словами Н. М. Шанського, будь-який з видів аналізу завжди починається із сповільненого читання літературного твору під «лінгвістичним мікроскопом» [14].

Лінгвістичний коментар спрямований на виявлення у тексті важких для розуміння місць, найважливіших з погляду естетичної концепції фрагментів чи індивідуальних особливостей авторського викладу і їх коментування. Іншими словами, лінгвістичний коментар виконує популяризаторську функцію, пояснюючи для широкого кола читачів найскладніші і найцікавіші місця ХТ, тому у теорії Л. а. х. т. він належить до поверхневого лінгвістичного аналізу.

Лінгвістичний коментар може бути повним і частковим. Повний коментар зазвичай пов'язаний з цілим твором, текстом невеликого об'єму і носить характер детальних розгорнутих пояснень. Різновидами такого коментаря є філологічний і культурно-історичний види коментування. Різновидами вибіркового коментаря є пояснення незрозумілих слів і окремих фрагментів тексту, аналіз найцікавіших і найяскравіших відрізків.

Порівневий лінгвістичний аналіз спрямований на повний чи частковий аналіз мовного рівня твору – фонетичного, морфологічного, лексичного чи синтаксичного – і прагне пояснити окремі особливості тексту, пов'язаних з ідейним змістом. На відміну від лінгвістичного коментаря, цей вид аналізу носить глибинний характер, оскільки намагається визначити специфіку взаємозв'язку формальної і змістової сторін ХТ. Таким чином, порівневий лінгвістичний аналіз, виявляючи особливості використання автором у тексті тих чи інших мовних засобів, пояснюючи їх особливу мовленнєву і композиційну організацію, дозволяє мотивовано судити про тонкощі змістового плану тексту, відкриває нові грані його естетики.

Повний порівневий аналіз базується на дослідженні всіх мовних рівнів тексту у їхній єдності, взаємодії зі змістовою, тематичною, образною та ідейною складовими твору. Частковий аналіз не може дати адекватного розуміння змістового плану тексту і цілісного уявлення про втілену у творі естетичну ідею.

Текстоутворюючі категорії виступають у ролі специфічного інструментарію Л. а. х. т. Серед текстових категорій можна виділити універсальні і неуніверсальні. До універсальних категорій належать: цілісність (план змісту) і зв'язність (план вираження), що доповнюють одна одну [5].

Цілісність тексту як просторово-часова єдність змістової організації, спрямована на вирішення певного позамовленнєвого завдання [7, с. 84 – 85], пов'язана із змістовим планом, чи з художньо-естетичною концепцією письменника. Отже, ця категорія співвідноситься, перш за все, з ментально-емоційними особливостями читання, з особливостями сприйняття читачем і реалізується в інтерпретаційній діяльності адресата як його прагнення поєднати в єдине смислове ціле окремі частини твору. Звідси випливає, що цілісність є категорією більше психологічною, ніж суто лінгвістичною [13].

Як явище психолінгвістичне, цілісність не може виникати після завершення читання автоматично. Вона забезпечується денотативним простором тексту і конкретною ситуацією його сприйняття, а також здібностями того, хто сприймає текст, де, коли і навіщо. Це говорить про ситуативність цілісності ХТ. Таким

чином, цілісність художнього тексту носить парадигматичний характер.

Однак важливо, що на самому початку автор, розуміючи складність у досягненні цілісного сприйняття тексту читачем, прагне створити передумови для створення саме такого сприйняття у свідомості адресата, намагається сформуванати цілісність, використовуючи різноманітні мовні і мовленнєві засоби.

Зв'язність – це взаємозв'язок і взаємозумовленість усіх елементів тексту, його системність на всіх рівнях, коли вилучення із загального континууму навіть незначної частини призводить до руйнування цілого [7]. У межах всього тексту зв'язність реалізується як розчленованість змістово-сислового простору на залежні один від одного компоненти. На відміну від цілісності, ця категорія більш лінгвістична, оскільки матеріалізується на поверхневому рівні тексту за допомогою синтагматики слів, речень, текстових фрагментів.

Ці дві фундаментальні категорії формують навколо себе категорії, співвіднесені з ними. Так, цілісність ХТ забезпечується категоріями інформативності, інтегративності, завершеності, хронотопу, категоріями образу автора і персонажа, модальності, емотивності і експресивності; зв'язність ХТ забезпечується семантичними, структурно-мовними і смисловими повторами, континуумом, когезією, ретроспективною і проспективною спрямованістю висловлювання [7].

Крім вказаних текстових категорій ХТ, у науковій літературі називаються і деякі інші універсальні властивості тексту, які необхідно враховувати при Л. а. х. т. До них належать абсолютна антропоцентричність ХТ [71], пов'язана з тим, що художній текст базується на трьох центрах: авторові – творцеві ХТ; діючих особах – образах ХТ; читачеві, який виступає у ролі співтворця ХТ.

Соціологічність ХТ – це, з одного боку, зв'язок з певним часом, епохою, соціальним устроєм суспільства, а з іншої – здатність самостійно виконувати соціальні функції [79]. З цією властивістю пов'язані поняття «вертикального контексту», контексту відтвореної у творі епохи, і «фонових знань», під яким розуміється сукупність спільних для комунікантів відомостей.

Діалогічність ХТ – властивість, пов'язана, з одного боку, з безкінечністю, відкритістю його змісту, що не дозволяє однозначно

тлумачити твір, у зв'язку з чим ХТ не втрачає своєї актуальності протягом багатьох років; з іншого – із співвіднесеністю з іншими текстами, як уже існуючими, так і наступними, лише потенційними. Теорія діалогічності ХТ була розроблена у працях М. М. Бахтіна [2].

Однією із характерних рис ХТ є можливість його інтерпретувати – принципова неоднозначність розуміння, тлумачення, розкриття смислу твору. Множинність інтерпретацій обумовлена тим, що художній текст є психоестетичним феноменом, адже він створюється автором для вираження своїх індивідуальних уявлень, знань про світ за допомогою набору мовних засобів і спрямований до читача [1, с. 63]. Читач, намагаючись зануритись у концептуальний світ письменника, виступає активним діячем, співтворцем художньо-образної системи. При цьому структурно-мовна і композиційно-смилова організації ХТ є основою об'єктивності його інтерпретації, а комунікативно-прагматична природа тексту і соціальні характеристики читача дозволяють неоднозначно інтерпретувати все те, що об'єктивовано у глибинній тканині тексту.

Отже, лінгвостилістичне вивчення художнього тексту – це аналіз специфічної єдності змісту і форми в їхній поетичній цілісності (тобто: що, як і для чого). Ці складові на базі словникових семантичних одиниць, що передають «буквальну», вміщену в них безпосередню інформацію, завдяки індивідуально-авторському їх використанню, відображають ідейно-естетичну концепцію автора, що робить художній твір естетично значущим. За висловом М. Бахтіна, розуміння художності передбачає естетичний аналіз тексту, тобто аналіз сукупності факторів художнього враження. Він вводить поняття про двоголосся поетичного слова: «...двоголосе прозаїчне слово – двозначне і багатозначне. В цьому його головна відмінність від слова-поняття, слова-терміна. Поетичне слово – це троп, що потребує чіткого відчуття в ньому двох змістів» [2, с. 141].

На завершення варто зазначити, що лінгвостилістичний аналіз художнього тексту є достатньо молодою лінгвістичною дисципліною, при цьому тісно пов'язаною з такими напрямками, як лінгвістика тексту, психолінгвістика, герменевтика, стилістика, прагматика, теорія комунікації та ін., а також переплітається з

такими науками, як мовознавство, літературознавство, теорія літератури, літературна критика, теорія і практика перекладу, загальна естетика – тобто ділянок міждисциплінарних взаємопроникнень.

Лінгвостилістичний аналіз, таким чином, об'єднує не лише різні наукові напрями і науки, а й слугує об'єднувальним стрижнем для різних видів мистецтва, продукти яких можуть отримати нове сяйво, яскравіші барви, що безперечно слугуватиме як кращому їх розумінню споживачами цих мистецтв, так і масовішому ознайомленню.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бабенко Л. Г. Лингвистический анализ художественного текста / Л. Г. Бабенко, Ю. В. Казарин. — М.: Флинта: Наука, 2004. — 495 с.

2. Бахтин М. М. Вопросы литературы и эстетики / М. М. Бахтин. — М.: Худож. лит., 1975. — 502 с.

3. Бенвенист Э. Общая лингвистика / Э. Бенвенист. — М.: Прогресс, 1974. — 447 с.

4. Болотнова Н. С. Коммуникативная стилистика художественного текста: лексическая структура и идиостиль / Н. С. Болотнова, И. И. Бабенко, А. А. Васильева и др. / Под ред. Болотновой Н. С. — Томск: Изд-во Томского гос. педагог. ун-та, 2001. — 331 с.

5. Болотнова Н. С. Филологический анализ текста / Н. С. Болотнова. — М.: Флинта: Наука, 2007. — 520 с.

6. Виноградов В. В. О языке художественной литературы / В. В. Виноградов. — М.: Гослитиздат, 1959. — 655 с.

7. Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистического исследования / И. Р. Гальперин. — М.: Наука, 1981. — 138 с.

8. Гуревич В. В. English Stylistics. Стилистика английского языка / В. В. Гуревич. — М.: Флинта: Наука, 2008. — 72 с.

9. Данилевская Н. В. Лингвостилистический анализ художественного текста [Электронный ресурс] / Н. В. Данилевская. Режим доступа:

[http://stylistics.academic.ru/73/Лингвостилистический_анализ_художественного_текста.](http://stylistics.academic.ru/73/Лингвостилистический_анализ_художественного_текста)

10. Зорівчак Р. П. Реалія і переклад (на матеріалі англомовних перекладів української прози) / Р. П. Зорівчак. — Львів: Вид-во при Львів. ун-ті, 1989. — 218 с.

11. Новиков Л. А. Лингвистическое толкование художественного текста. — М.: Русский язык, 1979. — 256 с.

12. Рудяков Н. А. Основы анализа художественного текста / Н. А. Рудяков. — К.: Наукова думка, 1989. — 150 с.

13. Сорокин Ю. А. Психологические аспекты изучения текста / Ю. А. Сорокин. — М.: Наука, 1985. — 168 с.

14. Шанский Н. М. Лингвистический анализ художественного текста / Н. М. Шанский. — Л.: Просвещение, 1990. — 415 с.

15. Щерба Л. В. Избранные работы по языкознанию и фонетике: В 2 т. / Л. В. Щерба. — Л.: Изд-во Ленингр. ун-та., 1958. — Т.1. — 182 с.

16. Яковлева І. В. Лінгвостилістичні особливості морської прози Дж. Конрада: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 «Германські мови» / Яковлева Ірина Володимирівна. — Л., 2003. — 20 с.

О. ЛИНТВАР

ЛИНГВОСТИЛИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ХУДОЖЕСТВЕННОГО ТЕКСТА КАК ПРЕДМЕТ НАУЧНОГО ИССЛЕДОВАНИЯ

В статье рассматриваются причины и предусловия появления нового научного направления – лингвостилистического анализа художественного текста. Цитаты ведущих лингвистов свидетельствуют о важности анализа художественного текста с позиций стилистической интерпретации, так как главной целью любого стилистического анализа является художественный текст как организованная система языковых средств, который отображает определенное идейно-тематическое, образное и эстетическое содержание текста. Предлагаются основные модели лингвистического анализа, изложенные ведущими лингвистами, которые служат базой для лингвостилистической интерпретации художественного текста.

Ключевые слова: лингвостилистика, анализ художественного текста, текстообразующие категории, целостность, связность.

O. LYNVAR

LINGUOSTYLISTIC ANALYSIS OF A LITERARY TEXT AS A SUBJECT OF SCIENTIFIC INVESTIGATION

The interest towards the phenomenon of literary text linguostylistic interpreting arose in the 60-s of the former century. E Benveniste proposed his model of informative and stylistic language means interpreting moving from phonological through morpheme and morphological to lexical and syntactical levels. Later the tendency towards the complex literary text study prevails which enables us to see predefined, organized structure of a text to be studied unlike random and occasional variety of language means as it was thought before. The subject of the linguostylistic analysis is language organization of the text that all reflect ideological and esthetic concept of the text.

The main task of linguostylistic analysis of a literary text is language means study of different levels in the system of some literary work in terms of author concept's correspondence with his individual manner of writing.

Simultaneously, L. Novikov considers possible the analysis of any literary text accounting for the linguistic, stylistic and literary planes of investigation. L. Babenko proposes such models of literary text analysis: linguocentric, textocentric, anthropocentric and cognitive. Summarizing, of all possible models of the literary text analysis, one may establish such main approaches: functional-and-stylistic, structural-and-language, text and communicative where linguostylistic accounts for the first two generally and the second two partially.

Textforming categories act as specific instruments of the linguostylistic analysis of a literary text. Among textforming categories one may remember universal and nonuniversal. Universal categories include wholeness and cohesion. These fundamental categories form other correlated categories.

Hence, linguostylistic study of a text is an analysis of specific unity of content and form in their poetic wholeness. Linguostylistic analysis of a literary text is a young scientific branch which is closely connected with such directions as text linguistics, hermeneutics, psycholinguistics, stylistics, pragmatics, communication theory etc. and is interlinked with such sciences as linguistics, literary study, theory of literature, literary critics, theory and practice of translation, esthetics.

Key words: lingual stylistics, analysis of literary text, textforming categories, wholeness, cohesion.